

การถอดบทเรียนรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี ๒๕๖๘

จัดทำโดย

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำนำ

การถอดบทเรียนผลงานเลิศรัฐ เริ่มจากผู้บริหารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้ให้ความสำคัญกับรางวัลเลิศรัฐ จึงดำริให้มีการถอดบทเรียนรางวัลเลิศรัฐขึ้นโดยนำร่อง จำนวน ๓ ผลงาน ดังนี้

๑. รางวัลโครงการพลังเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง อย่างเข้าถึง ทัวถึง เป็นธรรมจังหวัดสตูล ผลงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล (พมจ. สตูล) ได้รับรางวัลประเภทสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม ได้รับรางวัลระดับดีเด่น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๖

๒. รางวัลมะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย ผลงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา (พมจ. นครราชสีมา) ได้รับรางวัลประเภทสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม ได้รับรางวัลระดับดี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๗

๓. รางวัลโครงการ พม. NEXT STEP คนเมืองร้อยเอ็ด ใจเกินร้อย ผลงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร้อยเอ็ด (พมจ. ร้อยเอ็ด) ได้รับรางวัลประเภทสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม ได้รับรางวัลระดับดี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๗

กพบ. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานการถอดบทเรียนรางวัลเลิศรัฐ จำนวน ๓ เรื่อง ดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจได้นำไปศึกษาหรือใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้อง และหากมีข้อผิดพลาดประการใด ต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กันยายน ๒๕๖๘

ความเป็นมา

รางวัลเลิศรัฐถือเป็นรางวัลเกียรติยศสูงสุดที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) มอบให้แก่หน่วยงานภาครัฐ เพื่อยกย่องหน่วยงานที่มีความเป็นเลิศในการบริหารจัดการและการให้บริการประชาชน ทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการพัฒนาและต่อยอดผลงานที่สร้างคุณค่าต่อสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สป.พม.) เล็งเห็นความสำคัญของรางวัลเลิศรัฐในฐานะที่สะท้อนถึงคุณภาพและมาตรฐานการทำงานภาครัฐ จึงมีแนวคิดในการ “ถอดบทเรียน” ผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐ เพื่อนำเสนอวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน (How to) ที่ทำให้ผลงานเหล่านั้นประสบความสำเร็จ เพื่อให้หน่วยงานอื่น ๆ สามารถศึกษา เรียนรู้ และปรับใช้ในบริบทของตนเอง รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลงาน เพื่อสมัครเข้ารับรางวัลเลิศรัฐในปีต่อ ๆ ไป

ในการนี้ กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพบ.) สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการถอดบทเรียนจากผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐ จำนวน ๓ ผลงาน ได้แก่

๑. โครงการพลังเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง อย่างเข้าถึง ทั่วถึง เป็นธรรม จังหวัดสตูล ผลงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล (พมจ. สตูล) ได้รับรางวัลประเภทสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม ระดับดีเด่น พ.ศ. ๒๕๖๖

๒. โครงการมะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย จังหวัดนครราชสีมา ผลงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา (พมจ. นครราชสีมา) ได้รับรางวัลประเภทสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม ระดับดี พ.ศ. ๒๕๖๗

๓. โครงการ พม. NEXT STEP คนเมืองร้อยเอ็ด ใจเกินร้อย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร้อยเอ็ด (พมจ. ร้อยเอ็ด) ได้รับรางวัลประเภทสัมฤทธิ์ผลประชาชนมีส่วนร่วม ระดับดี พ.ศ. ๒๕๖๗

การถอดบทเรียนครั้งนี้ไม่เพียงมุ่งถ่ายทอด “ผลสำเร็จ” ของผลงาน แต่ยังมุ่งชี้ให้เห็น “วิธีการและขั้นตอน” ที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขยายผล และต่อยอดการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐอย่างยั่งยืนต่อไป

/ นอกจากนี้ ...

นอกจากนี้ การถอดบทเรียนยังเป็นกระบวนการที่สะท้อนถึงการเรียนรู้ขององค์กร และการพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพราะการทำความเข้าใจว่า “อะไรคือปัจจัยแห่งความสำเร็จ” จะช่วยให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือกำหนดกลยุทธ์ วางระบบการทำงาน และออกแบบนวัตกรรมบริการที่ตอบสนองต่อประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยสร้างวัฒนธรรม องค์กรที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร ราชการยุคใหม่

ชื่อผลงาน / หน่วยงานที่รับรางวัล

- ผลงานที่ได้รับรางวัล : โครงการพลังเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง อย่างเข้าถึง ทั่วถึง เป็นธรรมจังหวัดสตูล
- เจ้าของผลงาน : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล (พมจ. สตูล)
- ประเภท : สมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม ระดับของรางวัล : ดีเด่น
- ปีที่ได้รับรางวัล : ๒๕๖๖

เค้าโครงการถอดบทเรียน

๑. สภาพปัญหา/ สถานการณ์ (Pain Point)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม) มีพันธกิจในการพัฒนาคนและสังคม ให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพ การเสริมสร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วน ในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม จัดระบบสวัสดิการที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ผ่านการขับเคลื่อนของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หน่วยงานในสังกัดกระทรวง พม.ระดับจังหวัด และอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ร่วมมือกันเพื่อให้ประชาชนมีหลักประกันและมีความมั่นคงในชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งครัวเรือนเปราะบางที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเน้นการดำเนินการแบบบูรณาการ กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาคนทุกช่วงวัย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันจะทำให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิต และสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่พึ่งใครไว้ข้างหลัง ที่สำคัญเพื่อให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล มีการทำงานตรงเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องมีการคัดกรอง ตรวจสอบ ข้อมูลครัวเรือนกลุ่มเปราะบางที่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลไว้แล้วในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analysis Platform : TPMAP) ซึ่งจังหวัดสตูลมีข้อมูลครัวเรือนกลุ่มเปราะบางจำนวน ๒๙,๗๕๘ ครัวเรือน พม. ได้กำหนดเป็นเป้าหมายในการดำเนินโครงการฯ เพื่อให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการค้นหา กลุ่มเป้าหมายเพิ่มเติม ซึ่งผู้ที่จะทราบข้อมูลได้ดีที่สุดคือ คนในพื้นที่ที่อยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บัณฑิตอาสาประจำหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากนายอติพล คำพิลา (บั้งซัน) ประธานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล จากพลังเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง พบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน กลุ่มเปราะบางในพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านรายได้ ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย และครัวเรือนมีบุคคลพึ่งพิง เช่น เด็กเล็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง รวมครัวเรือนกลุ่มเปราะบางทั้งสิ้น ๒๕,๐๒๕ ครัวเรือน

๒. แนวทางการแก้ปัญหา (Solutions)

กลุ่มเป้าหมายการดำเนินโครงการครัวเรือนเปราะบางในฐานะข้อมูล TPMAP ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด คือ ต้องคัดกรองจากฐานข้อมูลเปราะบางในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analysis Platform : TPMAP) ซึ่งในจังหวัดสตูลมีจำนวน ๒๙,๗๕๘ ครัวเรือน ซึ่งต้องตรวจสอบคัดกรองตามค่านิยามที่ พม. กำหนด หลังจากทีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูลได้ตรวจสอบและคัดกรองข้อมูล พบว่ามีรายชื่อซ้ำจากฐานข้อมูล จำนวน ๖,๑๑๓ ครัวเรือน และพบครัวเรือนเปราะบางเพิ่มเติม จำนวน ๑,๓๘๐ ครัวเรือน ซึ่งเป้าหมายที่แท้จริงในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางมีเพียง ๒๕,๐๒๕ ครัวเรือน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล จึงได้ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อมูล ดังนี้

๒.๑ แบ่งพื้นที่ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล รับผิดชอบและกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยทำงานร่วมกับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ภายใต้การนำของบังสัน ประธานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล รวมทั้งเครือข่ายในพื้นที่ เช่น บัณฑิตอาสาประจำหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน ข้อมูลที่ได้ จากเครือข่ายเป็นข้อมูลประกอบการวินิจฉัยระดับของความเปราะบาง และสภาพปัญหาของกลุ่มเปราะบาง รายครัวเรือน ทั้งนี้ พม. ได้กำหนดความเปราะบางไว้ ดังนี้

- ครัวเรือนเปราะบางระดับ ๑ หมายถึง ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และมีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย
- ครัวเรือนเปราะบางระดับ ๒ หมายถึง ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง จำนวน ๑ ถึง ๒ คน (อาทิ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยติดเตียง เป็นต้น)
- ครัวเรือนเปราะบางระดับ ๓ หมายถึง ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง จำนวน มากกว่า ๒ คน

หมายเหตุ : ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย หมายถึง ครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี

๒.๒ วิเคราะห์สภาพปัญหาครัวเรือนแล้วพบว่าภาพรวมสภาพปัญหาของชุมชนมีความจำเป็นเร่งด่วน ในการจัดลำดับความสำคัญ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะถูกรวบรวมเข้าสู่เวทีคณะกรรมการศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบล ซึ่งประกอบด้วย เครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ภาคประชาสังคมในพื้นที่ เพื่อหาวิธีที่จะแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เมื่อได้มีการวางแผนและช่วยเหลือในเรื่องการสงเคราะห์ประเภทต่าง ๆ อย่างเข้าถึง ทั้งถึง เป็นธรรมชาติ สามารถลดความเหลื่อมล้ำในจังหวัดสตูล และข้อมูลการช่วยเหลือทั้งหมดจะถูกส่งคืนให้กับชุมชนต่อไป

๒.๓ ประสานงานและบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือทีม พม.จังหวัด (One Home) ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้ครอบคลุมในทุกมิติแบบองค์รวม ได้แก่ ๑) มิติสุขภาพ ๒) มิติด้านความเป็นอยู่ ๓) มิติด้านการศึกษา ๔) มิติด้านรายได้ ๕) มิติด้านการเข้าถึงบริการ ภาครัฐ เพื่อให้กลุ่มเปราะบางสามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง และให้ครอบครัวมั่นคง มีความสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

๒.๔ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนโครงการฯ ในระดับจังหวัด โดยกำหนดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนงานในเชิงมิติ ๕ ด้าน ดังกล่าว

๒.๕ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัว เป็นการจัดประเภทของการพัฒนาครอบครัว ตามลำดับความเร่งด่วนของกลุ่มเปราะบางที่ต้องช่วยเหลือตามค่านิยมของกระทรวงฯ จำนวน ๒๕,๐๒๕ ครัวเรือน ดังนี้

ลำดับที่ ๑ ให้การช่วยเหลือครัวเรือนเปราะบาง ระดับ ๓ จำนวน ๑,๒๓๖ ครัวเรือน

ลำดับที่ ๒ ให้การช่วยเหลือครัวเรือนเปราะบาง ระดับ ๒ จำนวน ๓,๐๔๔ ครัวเรือน

ลำดับที่ ๓ ให้การช่วยเหลือครัวเรือนเปราะบาง ระดับ ๑ จำนวน ๑,๐๑๙ ครัวเรือน

ลำดับที่ ๔ ให้การช่วยเหลือครัวเรือนเปราะบาง ระดับ ๐ จำนวน ๑๙,๖๗๖ ครัวเรือน

โดยการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวซึ่งผ่านการวินิจฉัยระดับความเปราะบางจากการบูรณาการให้ความช่วยเหลือรายมิติของพลังเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางตามโครงการพลังเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางอย่างเข้าถึง ทั้งถึง เป็นธรรมชาติ ลดความเหลื่อมล้ำในจังหวัดสตูล โดยแบ่งเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๑) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัวระยะเร่งด่วน (ระยะสั้น) เช่น การช่วยเหลือด้านเครื่องอุปโภคบริโภค เงินสงเคราะห์ (เงินอุดหนุน) การดูแลสุขภาพ และการเข้าถึงสิทธิทั้ง ๕ มิติ

๒) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัวระยะกลาง เช่น การให้ความรู้ การฝึกอาชีพ การเข้าถึงโอกาส การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของชุมชน การเข้าถึงระบบเทคโนโลยีและการปรับสภาพแวดล้อม

๓) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัวระยะยาว เช่น การปรับปรุง/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย การมีที่ดินทำกิน การเป็นชุมชนสีเขียว (ปลอดภัย ไม่มีการขโมย) การมีพื้นที่สาธารณะ และการบรรจุแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัวในแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. ผลผลิต/ ผลลัพธ์จากการดำเนินการ (Output/ Outcome)

๓.๑ ผลผลิต ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้ดำเนินการช่วยเหลือประชากรกลุ่มเป้าหมายตามโครงการฯ จำนวน ๔,๕๖๔ ครอบครัว ในมิติต่าง ๆ ดังนี้

- มิติด้านสุขภาพ ให้คำปรึกษาด้านการดูแลสุขภาพผู้ป่วยเรื้อรัง คนพิการ ผู้สูงอายุ การดูแลตนเอง ในช่วง Covid และประสาน อสม./รพ.ในการดูแลผู้ป่วยเรื้อรังในครัวเรือนเปราะบาง จำนวน ๓๑๓ ครัวเรือน

- มิติด้านความเป็นอยู่ ดำเนินงานปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุ คนพิการ รวมถึงการแนะนำให้จัดบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับรูปแบบครอบครัว จำนวน ๕๕๘ ครัวเรือน

- มิติด้านการศึกษา ประสานโรงเรียนเกี่ยวกับทุนการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนในครัวเรือนเปราะบางที่ต้องการเรียนต่อแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ การเสนอขอพระราชทานทุนเพื่อการศึกษามูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ แก่ครอบครัวนักเรียน/นักศึกษา ที่ผู้ปกครองเสียชีวิตจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จำนวน ๒๘๓ ครัวเรือน

- มิติด้านรายได้ ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ครอบครัว การแนะนำให้เข้าร่วมการฝึกอาชีพจากหน่วยงานอื่น ๆ การขึ้นทะเบียนคนว่างงาน รวมถึงแนะนำแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพตามกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มสตรี คนพิการ จำนวน ๑,๙๘๙ ครัวเรือน

- มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ แนะนำสิทธิและสวัสดิการทั้งของกระทรวง พม.และหน่วยงานอื่น ๆ และการประสานการลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๑,๓๒๑ ครัวเรือน

๓.๒ ผลลัพธ์ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกมิติ เข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ สอดคล้องและเป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ ในเป้าหมาย ที่ ๑ ขจัดความยากจนและความหิวโหยและเป้าหมายที่ ๑๐ ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

๔. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Success Factors)

๔.๑ มีการวิเคราะห์ร่วมรายครัวเรือน โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเยี่ยมบ้านกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการคืนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สู่ครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีการดำเนินการในระดับตำบล หมู่บ้านและชุมชน ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บังคับประสานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ มีการเยี่ยมบ้าน เพื่อสอบถามเท็จจริง จัดทีมร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เครือข่ายอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล และภาคีต่าง ๆ ในทุกระดับทำการรับฟัง สร้างความสัมพันธ์ สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ลงเยี่ยมและผู้ถูกเยี่ยม มีการนำข้อมูลมาบันทึกในสมุดพกครอบครัว เพื่อวางแผนและแก้ไขปัญหาได้ตรงความต้องการในระดับพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันบนฐานความรู้ ข้อมูลและหลักวิชาการที่มีส่วนร่วมจากชุมชนและภาคีในสังคมอย่างแท้จริง

๔.๓ มีการติดตามการประเมินผล เพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในจังหวัดสตูลภายใต้การนำของบังชัน ประธานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล ก็จะมีอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับตำบลทุกตำบล และกลุ่มเปราะบางที่อาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานด้านสังคมซึ่งครอบคลุมทุกหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดสตูล ถือเป็นพลังเครือข่ายในการร่วมกันนำเสนอปัญหาการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ การกำหนดแนวทางการช่วยเหลือ/พัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนเปราะบางอย่างเข้าถึง ทัวถึง เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ ครอบคลุมในทุกมิติ ได้แก่ ๑) มิติสุขภาพ ๒) มิติด้านความเป็นอยู่ ๓) มิติด้านการศึกษา ๔) มิติด้านรายได้ ๕) มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ ซึ่งมีคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนโครงการฯ ในระดับจังหวัด และกำหนดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนงานในเชิงมิติทั้ง ๕ ด้าน

๔.๔ มีการจัดเวทีสรุปบทเรียน เป็นการถอดบทเรียนที่ได้จากการดำเนินโครงการ เพื่อนำไปจัดทำคู่มือการดำเนินงานที่สมบูรณ์แบบ และการจัดการองค์ความรู้ (KM) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และศึกษาต่อไป

๕. การนำไปปรับใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (How to)

๕.๑ การมีฐานข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบ

ความสำเร็จของการจัดทำโครงการพลังเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางอย่างเข้าถึง ทัวถึง เป็นธรรมจังหวัดสตูล คือ การมีฐานข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูลได้นำระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analysis Platform : TPMAP) ซึ่งเป็นระบบข้อมูลขนาดใหญ่ที่ภาครัฐใช้ในการระบุและวิเคราะห์ปัญหาความยากจนและความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้ข้อมูลในการวางแผนและจัดทำนโยบาย รวมถึงโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล นำข้อมูลระบบ TPMAP มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ข้อมูลครัวเรือนกลุ่มเปราะบาง จำนวน ๒๙,๗๕๘ ครัวเรือน ซึ่งจะต้องตรวจสอบคัดกรองตามคานียามที่กระทรวงฯ พบบรายชื่อซ้ำจากฐานข้อมูล จำนวน ๖,๑๑๓ ครัวเรือน และลงพื้นที่สำรวจข้อมูลกลุ่มเปราะบางร่วมกับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เครือข่ายในพื้นที่ เช่น บัณฑิตอาสาประจำหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน พบครัวเรือนเปราะบางเพิ่มเติม จำนวน ๑,๓๘๐ ครัวเรือน ซึ่งเป้าหมายที่แท้จริงในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางมีเพียง ๒๕,๐๒๕ ครัวเรือน และพบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนกลุ่มเปราะบางในพื้นที่หลายด้าน เช่น ปัญหาด้านรายได้ ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย และครัวเรือนมีบุคคลพึ่งพิง เช่น เด็กเล็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ซึ่งประเด็นนี้เมื่อ พมจ. สตูล มีฐานข้อมูลครัวเรือนกลุ่มเปราะบางที่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้สามารถนำฐานข้อมูลดังกล่าวมาใช้ได้ทันทีและสามารถประมวลผลได้ว่าระบบฐานข้อมูลดังกล่าวมีความถูกต้องแม่นยำหรือไม่และหากข้อมูลไม่ถูกต้องเป็นปัจจุบันก็สามารถดำเนินการต่อได้ทันทีหากข้อมูลยังไม่ถูกต้องเป็นปัจจุบันซึ่งถือเป็นเรื่องง่ายในการจะนำระบบฐานข้อมูลมาใช้ในการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายต่อไป

๕.๒ การมีเครือข่ายในระดับพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีพันธกิจหลักข้อหนึ่ง คือ การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งหุ้นส่วนที่เป็นพลังเครือข่ายสำคัญของ พม. คือ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) โดย อพม. เป็นพลังเครือข่ายในพื้นที่ที่สำคัญ เพราะ อพม. คือ ประชาชนที่มีจิตอาสาเข้ามาทำงานในพื้นที่ให้กับ พม. โดยไม่มีค่าตอบแทน แต่ทำงานด้วยใจ ทำหน้าที่ ชี้เป้า เฝ้าระวัง สำรวจกลุ่มเป้าหมาย คัดกรองปัญหา และคัดกรองกลุ่มเป้าหมายให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ประสบปัญหาทางสังคมในพื้นที่ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค หรือการให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการส่งต่อผู้ประสบปัญหาทางสังคมในพื้นที่ไปยังหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การช่วยเหลือในลำดับต่อไป ซึ่งหากพื้นที่ใดสามารถสร้างเครือข่าย อพม. ที่มีความเข้มแข็ง และเป็นพลังเครือข่ายที่เข้มแข็งจนสามารถดูแลกลุ่มเปราะบางในพื้นที่แทน พม. ได้ ย่อมเป็นเรื่องที่ดี สำหรับประชาชนกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ เพราะพวกเขาจะได้รับการดูแลจากพลังเครือข่าย อพม. ที่มีความเข้มแข็งพร้อมดูแลประชาชนที่เป็นกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ด้วยหัวใจของพวกเขาเอง

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล จัดทำโครงการพลังเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง อย่างเข้าถึง ทัวถึง เป็นธรรมจังหวัดสตูล จะประสบความสำเร็จในการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ไม่ได้ หากขาดพลังเครือข่ายในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง คือ นายอดิพล คำพิลา (บั้งซัน) ประธานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล ที่คอยให้การสนับสนุนและกำกับดูแลอาสาสมัครในพื้นที่จังหวัดสตูล จากผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่ผันตัวเองมาเป็นจิตอาสาช่วยเหลือกิจการทางสังคมของหน่วยงานภาครัฐ และเป็นกลไกสำคัญในการให้บริการและประสานงานกับประชาชนกลุ่มเปราะบางในพื้นที่อย่างใกล้ชิด เปรียบเสมือนเป็นเพื่อนบ้านที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันยามวิกฤติ ตามบทบาทหน้าที่ ร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลาเกือบ ๒๐ ปี ส่งผลให้กลุ่มเปราะบางในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

๕.๓ การสร้างความยั่งยืน

๑) บันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการบูรณาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง รายครัวเรือน ระหว่าง ๑๒ กระทรวง ๑ หน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักงานกฤษฎีกา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข และกรุงเทพมหานคร โดยมุ่งมั่นและให้ความสำคัญในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนในประเทศ รวมถึงพัฒนาคนทุกช่วงวัย เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

๒) ในระดับจังหวัดสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน ได้มีการส่งต่อข้อมูลที่ผ่านการคัดกรองตามนิยาม ครัวเรือนเปราะบางของกระทรวง พม.ให้แก่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสตูล ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.จ) จังหวัดสตูล โดยกำหนดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนงานในเชิงมิติ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) มิติสุขภาพ ๒) มิติด้านความเป็นอยู่ ๓) มิติด้านการศึกษา ๔) มิติด้านรายได้ ๕) มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ

๓) บูรณาการความร่วมมือในระดับพื้นที่ ระหว่างหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือทีม พม.จังหวัด (One Home) ร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชนในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้ครอบคลุมในทุกมิติแบบองค์รวม ได้แก่ ๑) มิติสุขภาพ ๒) มิติด้านความเป็นอยู่ ๓) มิติด้านการศึกษา ๔) มิติด้านรายได้ ๕) มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ เพื่อให้กลุ่มเปราะบางสามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางและให้ครอบครัวมั่นคง มีความสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

๕.๔ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครัวเรือน

การเยี่ยมบ้าน เพื่อสอบถามเท็จจริง จัดทีมร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เครือข่ายอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูลและภาคีต่าง ๆ ในทุกระดับทำการรับฟัง สร้างความสัมพันธ์ สร้างความคุ้นเคยระหว่าง ผู้ลงเยี่ยมและผู้ถูกเยี่ยม มีการนำข้อมูล มาบันทึกในสมุดพกครอบครัว เพื่อวางแผนและแก้ไขปัญหาได้ตรงความต้องการในระดับพื้นที่มี

ความแตกต่างกันบนฐานความรู้ ข้อมูลและหลักวิชาการที่มีส่วนร่วมจากชุมชนและภาคีในสังคมอย่างแท้จริง และลำดับความเร่งด่วนของกลุ่มเปราะบางที่ต้องช่วยเหลือตามค่านิยมของกระทรวงฯ จำนวน ๒๕,๐๒๕ ครั้วเรือน โดยการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวที่ผ่านการวินิจฉัยระดับความเปราะบางจากการบูรณาการให้ความช่วยเหลือรายมิติของพลังเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางตามโครงการพลังเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางอย่างเข้าถึง ทัวถึง เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในจังหวัดสตูล โดยแบ่งเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๑) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัวระยะเร่งด่วน (ระยะสั้น) เช่น การช่วยเหลือด้านเครื่องอุปโภคบริโภค เงินสงเคราะห์ (เงินอุดหนุน) การดูแลสุขภาพ และการเข้าถึงสิทธิทั้ง ๕ มิติ

๒) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัวระยะกลาง เช่น การให้ความรู้ การฝึกอาชีพ การเข้าถึงโอกาส การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของชุมชน การเข้าถึงระบบ IT และการปรับสภาพแวดล้อม

๓) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครอบครัวระยะยาว เช่น การปรับปรุง/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย การมีที่ดินทำกิน การเป็นชุมชนสีเขียว (ปลอดภัย ไม่มีการขโมย) การมีพื้นที่สาธารณะ และการบรรจุแผน

๕.๕ การติดตามประเมินผล

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล ได้กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลโครงการฯ เพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในจังหวัดสตูลภายใต้การนำของบังชัน ประธานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล ดังนี้

๑) ประสานงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับตำบลทุกตำบล ติดตามประเมินผลและดูแลกลุ่มเปราะบางครอบคลุมทุกหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดสตูล

๒) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานด้านสังคม ร่วมกันนำเสนอปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กำหนดแนวทางการช่วยเหลือ/พัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนเปราะบางอย่างเข้าถึง ทัวถึง เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ ครอบคลุมในทุกมิติ ได้แก่ ๑) มิติสุขภาพ ๒) มิติด้านความเป็นอยู่ ๓) มิติด้านการศึกษา ๔) มิติด้านรายได้ ๕) มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ

๓) มีคณะทำงานในระดับจังหวัด และมีการกำหนดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนงานในเชิงมิติทั้ง ๕ ด้าน เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการเพื่อให้กลุ่มครัวเรือนเปราะบางได้รับความช่วยเหลืออย่างเท่าเทียม เป็นธรรม และตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๕.๖ การถอดบทเรียนความสำเร็จของผลงาน

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล ได้ดำเนินการถอดบทเรียนที่ได้จากการดำเนินโครงการ ดังนี้

- จัดทำคู่มือการดำเนินงานที่สมบูรณ์แบบ
- การจัดการองค์ความรู้ (KM) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และศึกษาต่อไป

พลังเครือข่าย

ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง อย่างเข้าถึง
ทั่วถึง เป็นธรรมจังหวัดสตูล

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล

รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ระดับดีเด่น ประจำปี 2566
ประเภท สัมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม

จังหวัดสตูลมีครัวเรือนเปราะบางที่มีปัญหาซับซ้อน
จำนวน 25,025 ครัวเรือน และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

นายอติพล ดำพิลา (บังคับ)

ประธานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล

ผู้นำพลังเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนเปราะบาง

วิธีการในการปรับใช้
ในการดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (How to)

1. มีฐานข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบ โดยการ
ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลกลุ่มเปราะบางร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่จริง

2. เครือข่ายในระดับพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง มีความรู้ความสามารถ ได้รับการพัฒนา
ศักยภาพอย่างต่อเนื่อง และมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานทุกขั้นตอน

3. ความยั่งยืน MOU ระหว่าง 12 กระทรวง 1 หน่วยงาน
แต่งตั้งคณะทำงานในระดับจังหวัด และบูรณาการ
ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่

4. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครัวเรือน โดยการเยี่ยมบ้านครัวเรือน
กลุ่มเปราะบาง เพื่อลำดับความเร่งด่วน และวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต
(ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว)

5. การติดตามประเมินผล อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ติดตามประเมินผล และดูแลกลุ่มเปราะบางครอบคลุมทุกหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดสตูล

6. ถอดบทเรียนความสำเร็จของผลงาน จัดทำคู่มือการดำเนินงาน
และการจัดการองค์ความรู้ (KM)

ชื่อผลงาน / หน่วยงานที่รับรางวัล

- ผลงานที่ได้รับรางวัล : มะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย
- เจ้าของผลงาน : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา (พมจ. นครราชสีมา)
- ประเภท : สมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม ระดับของรางวัล : ดี
- ปีที่ได้รับรางวัล : ๒๕๖๗

เค้าโครงการถอดบทเรียน

๑. สภาพปัญหา/ สถานการณ์ (Pain Point)

เมื่อปี ๒๕๖๒ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา (สนง.พมจ.นครราชสีมา) ได้จัดทำสถานการณ์ทางสังคมของพื้นที่มะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๔,๕๙๓ ครอบครัว พบว่า ปัญหาครอบครัวในพื้นที่มะเกลือเก่าถือเป็นปัญหาอันดับแรก ซึ่งมีจำนวนมากถึง ๑,๑๐๒ ครอบครัว สมาชิกในครอบครัว จำนวน ๔,๐๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔ ของครอบครัวทั้งหมด ประสบปัญหาในทุกช่วงวัยของครอบครัว ได้แก่ การทะเลาะวิวาท การหย่าร้าง ครอบครัวไม่สมบูรณ์ ครอบครัวข้ามรุ่น ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ครอบครัววัยรุ่น เกิดช่องว่างระหว่างวัย และระหว่างคนในครอบครัว ปฏิสัมพันธ์ของคนในครอบครัวน้อยลง ขาดการใส่ใจและเข้าใจทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อตำบลมะเกลือเก่าในวงกว้าง ได้แก่ ปัญหาท้องไม่พร้อม ปัญหาออกจากโรงเรียนกลางคัน การต่อยติทะเลาะวิวาท ลักขโมย ดิตยาเสพติดและสุราสิ่งมีนเมา ตลอดจนการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ส่งผลให้สังคมเกิดความไม่ปลอดภัย สังคมไม่น่าอยู่ โดยจุดเริ่มต้นของปัญหา คือ ปัญหาครอบครัว ซึ่งปัญหาครอบครัวยังไม่ได้มีการแก้ไขอย่างจริงจัง ส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นวงกว้างในพื้นที่มะเกลือเก่ารวม ๒๐ หมู่บ้าน โดยครอบครัวที่ประสบปัญหาทางด้านครอบครัวในพื้นที่ตำบลมะเกลือเก่า ทั้ง ๑,๑๐๒ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๒๔ ยังไม่ได้รับการแก้ปัญหาด้านครอบครัวอย่างจริงจัง ทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคมวงกว้างในพื้นที่มะเกลือเก่า ได้แก่ เด็กท้องก่อนวัยอันควร ออกโรงเรียนกลางคัน ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวและครอบครัววัยรุ่น ครอบครัวข้ามรุ่น เกิดเป็นครอบครัวที่ขาดทักษะและมีปัญหา ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวมีปัญหาซ้ำซ้อน ซ้ำซาก และเกิดผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง ไม่ว่าจะเป็นระดับพื้นที่ คือ หมู่บ้านในพื้นที่ ๒๐ หมู่บ้านได้รับผลกระทบจากปัญหาเด็กแว้นท์ ผู้ติดยาเสพติดและสิ่งมีนเมา การทะเลาะวิวาทและลักขโมยทำให้เกิดความหวาดกลัวและรู้สึกไม่ปลอดภัยแก่ประชาชนในพื้นที่ตำบลมะเกลือเก่าในพื้นที่ที่สีพันกว่าครัวเรือน ตลอดจนพื้นที่ใกล้เคียงและระดับหน่วยงาน ซึ่งบุคลากรในหน่วยงานได้รับผลกระทบเพราะมีข้อจำกัดด้านบุคลากรและเวลาในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการปฏิบัติงานให้ทันต่อเหตุการณ์รับแจ้งเนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวห่างจากสำนักงาน ๔๕ กิโลเมตร รวมทั้งมีพื้นที่ดำเนินงานทั้งหมด ๒๐ หมู่บ้าน กินพื้นที่ถึง ๑๘๐.๗๐ ตารางกิโลเมตร

๒. แนวทางการแก้ปัญหา (Solutions)

จากข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมของพื้นที่มะเกลือเก่าและปัญหาในการทำงานของพื้นที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา (สนง.พมจ.นครราชสีมา) ผู้นำทางสังคมในพื้นที่ และองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า (อบต.มะเกลือเก่า) จึงมีแนวทางการทำงานร่วมกันผ่านแนวคิด “ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย” ในรูปแบบ “น้ำดีลดน้ำเสีย” โดยการจัดประชุมคัดกรองกลุ่มเป้าหมาย ค้นหาความร่วมมือกับผู้นำชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หน่วยงานในพื้นที่และเครือข่ายนอกพื้นที่ ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเพื่อประเมินสภาพปัญหารายครัวเรือนร่วมกันประชุมหาแนวทางจัดทำแผนการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาครัวเรือน และการจัดกิจกรรมจากเครือข่ายภายนอก รวมทั้งการติดตามงานและร่วมแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าระหว่างปฏิบัติงานร่วมกับผู้นำทางสังคมที่ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ค้นหาความร่วมมือและการสนับสนุนกิจกรรมเพิ่มเติมจากเครือข่ายภายนอกพื้นที่ โดย สนง.พมจ.นครราชสีมา ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร ทักษะการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้างโปรแกรม Family Choice (FC) ซึ่งเป็นเมนูทางเลือกในการพัฒนาครอบครัว เพื่อเข้ามาช่วยเป็นเครื่องมือในการทำงานของผู้นำทางสังคม พร้อมจัดอบรมถ่ายทอดการใช้งานด้านเทคโนโลยีเกี่ยวกับการพัฒนาครอบครัว ทักษะการทำงานกับครอบครัวให้กับเด็ก เยาวชนและผู้นำทางสังคมในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการทำงานของอาสาสมัครและผู้นำชุมชน โดยครอบครัวผู้ประสบปัญหา ประชาชน ผู้นำ และเครือข่ายในพื้นที่จะเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาแก้ปัญหาครอบครัวผ่านเมนูทางเลือกในการพัฒนาด้วยตนเองคู่ขนานไปกับการหนุนเสริมกิจกรรมพัฒนาครอบครัวจากเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกพื้นที่ ซึ่งเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมมีทั้งประชาชน อาสาสมัคร องค์กรสาธารณประโยชน์ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยหน่วยงานจะบริหารงานด้วยการค้นหาผู้นำทางสังคม เครือข่าย คนทำงาน องค์กร หน่วยงานในพื้นที่มะเกลือเก่า และเครือข่ายภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาและสร้างการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานในทุกขั้นตอน โดยนำประเด็นยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมสนับสนุนทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมป้องกัน คัดกรอง พัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตกลุ่มเป้าหมายและกำหนดเป้าประสงค์การประเมินคุณภาพประสิทธิภาพการพัฒนาองค์กร การส่งเสริมภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมป้องกัน คัดกรองสิทธิให้ผู้ประสบปัญหาทางสังคมสามารถเข้าถึงสวัสดิการและบริการของรัฐ สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริม สนับสนุนทุกภาคส่วนให้เกิดพลังขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการสังคมและพัฒนาสังคมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการและพัฒนาสังคม และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ในยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างหลักประกันการเข้าถึงบริการ/สวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง รวมทั้งการประชุมถ่ายทอดนโยบายให้กับบุคลากรและเครือข่ายในพื้นที่รับทราบผ่านการประชุมขับเคลื่อนงานทุก ๒ เดือน และการประชุมย่อยคนทำงานในพื้นที่รายกลุ่มเดือนละ ๑ กลุ่ม รวมทั้งการสื่อสารผ่านทางโทรศัพท์และไลน์กลุ่มทุกสัปดาห์

๓. ผลผลิต/ ผลลัพธ์จากการดำเนินการ (Output/ Outcome)

๓.๑ ผลผลิต

- ๑) ระดับความสำเร็จที่ชุมชนในตำบลมะเกลือเก่าที่เข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนงานเมื่อปี ๒๕๖๔ จำนวน ๘ หมู่บ้าน ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน และปี ๒๕๖๖ จำนวน ๒๐ หมู่บ้าน (๑๐๐%)
- ๒) จำนวนเครือข่ายทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ที่เข้ามามีส่วนร่วมมีจำนวนเพิ่มขึ้น ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๗ เครือข่าย ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๑๓ เครือข่าย และปี ๒๕๖๖ จำนวน ๒๗ เครือข่าย
- ๓) ครอบครัวผู้ประสบปัญหาได้รับการพัฒนาและช่วยเหลือ ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๕๐ ราย ปี ๒๕๖๕ จำนวน ๑๕๐ ราย และปี ๒๕๖๖ จำนวน ๒๐๐ ราย

๓.๒ ผลลัพธ์

- ๑) หน่วยงานมีข้อมูลของผู้ประสบปัญหาทางสังคม ที่จำเป็นต่อการกำหนดแผนงาน และทิศทางงบประมาณ
- ๒) มีบุคลากรของเครือข่ายเข้าร่วมทำงานมากขึ้น ลดภาระค่าใช้จ่ายที่จัดหาอุปกรณ์ ลดขั้นตอนและเวลา และลดการลงไปปฏิบัติงานเองของหน่วยงาน เช่น การจัดกิจกรรมพัฒนาครอบครัว การพัฒนาคุณภาพชีวิตรายครัวเรือนโดยผู้นำทางสังคมโดยใช้โปรแกรมเมนูทางเลือกในการพัฒนา
- ๓) ครอบครัวผู้ประสบปัญหาทางสังคม ได้รับการพัฒนา ทำให้คนทุกช่วงวัยในครอบครัว มีสัมพันธภาพดีขึ้น มีกิจกรรมร่วมกัน ลดปัญหาครอบครัว ลดผลกระทบต่อสังคม
- ๔) ทศนคติเชิงบวกของประชาชนที่มีต่อหน่วยงาน มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน จึงเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานในการขับเคลื่อนงาน เป็นภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร
- ๕) สอดรับกับนโยบายรัฐบาลและกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน “การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการของรัฐ”

๔. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Success Factors)

จากการขับเคลื่อนงานมะเกลือเก่าโมเดลครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย ในรูปแบบน้ำดีลดน้ำเสีย โดยการขับเคลื่อนให้ผู้นำทางสังคมทุกช่วงวัยและการสร้างเมนูกิจกรรมทางเลือกในการพัฒนาครอบครัว เข้าไปทำงานกับครอบครัวเป้าหมาย เพื่อลดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนในครอบครัวไปในทางที่ดี จนสามารถกลายเป็นผู้มีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมทางสังคมสร้างประโยชน์ในชุมชนและพื้นที่ของตนเอง ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวดีขึ้น ใกล้ชิดกันมากขึ้น มีเวลาให้กันและมีกิจกรรมร่วมกัน ครอบครัวผู้ประสบปัญหาทางสังคม จำนวน ๑,๐๑๒ ครอบครัว มีความสุขมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย ๓๖ คะแนน หรือมากกว่าคนปกติทั่วไป โดยใช้ดัชนีความสุขเป็นเครื่องมือวัด ชุมชนเกิดพื้นที่ปลอดภัยสังคมน่าอยู่ และปัญหาทางสังคมลดลง ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Success Factors) มีดังนี้

- ๑) ประชาชนและครอบครัวผู้ประสบปัญหามีส่วนร่วมทำงานทุกขั้นตอน ทำให้รู้สึกถึงการเป็นเจ้าของงาน ร่วมกันและลงไปทำงานร่วมกันเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
- ๒) ทำงานด้วยความโปร่งใส สื่อสารการทำงานในทางบวก อำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน เป็นมิตรซึ่งกันและกัน ทำงานอย่างจริงจังและจริงใจ
- ๓) ร่วมกันหาทางออกและแก้ไขปัญหาร่วมกัน ไม่ผลักภาระให้ฝ่ายใดแบกรับเพียงฝ่ายเดียว และมีหน่วยงานเป็นพี่เลี้ยงสนับสนุนและถ่ายทอดทักษะการปฏิบัติงานให้อย่างต่อเนื่อง
- ๔) ถ่ายทอดข้อมูลผลสำเร็จของงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายให้เห็นร่วมกัน

๕) สนง.พมจ.นครราชสีมา จัดประชุมถอดบทเรียนการทำงานปีละ ๑ ครั้ง โดยเชิญเครือข่ายที่ร่วมดำเนินงานและตัวแทนผู้ประสบปัญหาทางสังคมมาร่วมถอดบทเรียนทำให้เกิดคู่มือแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาครอบครัวเพื่อลดปัญหาสังคมในรูปแบบ “น้ำดีลดน้ำเสีย” รวมทั้งจัดเวทีคืนข้อมูลเพื่อนำเสนอผลสำเร็จของการขับเคลื่อนงานและเห็นผลสำเร็จของงานร่วมกัน ปีละ ๑ ครั้ง

๕. การนำไปปรับใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (How to)

๕.๑ การมีหน่วยงานราชการที่เป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาสังคม

ความสำเร็จของการแก้ปัญหาสังคมในพื้นที่มะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จะประสบความสำเร็จไม่ได้หากขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการในพื้นที่ที่ให้ความสำคัญต่อประเด็นปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งพื้นที่มะเกลือเก่าโมเดล เริ่มต้นจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา (สนง.พมจ.นครราชสีมา) สำรวจสถานการณ์ทางสังคมของพื้นที่มะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน ๔,๕๙๓ ครอบครัวย พบว่า ปัญหาครอบครัวในพื้นที่มะเกลือเก่าเป็นปัญหาอันดับแรก ซึ่งมีจำนวนมากถึง ๑,๑๐๒ ครอบครัวย สมาชิกในครอบครัวจำนวน ๔,๐๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔ ของครอบครัวยทั้งหมด ประสบปัญหาในทุกช่วงวัยของครอบครัวย จากปัญหาที่พบ สนง.พมจ.นครราชสีมา ได้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและมุ่งจะแก้ปัญหาดังกล่าว จึงประสานความร่วมมือกับผู้นำทางสังคมในพื้นที่ และองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า (อบต.มะเกลือเก่า) เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันผ่านแนวคิด “ครอบครัวยสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย” ในรูปแบบ “น้ำดีลดน้ำเสีย” ขึ้นโดยเริ่มจากการจัดประชุมคัดกรองกลุ่มเป้าหมาย ค้นหาความร่วมมือกับผู้นำชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หน่วยงานในพื้นที่และเครือข่ายนอกพื้นที่ ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเพื่อประเมินสภาพปัญหารายครัวยเรือนร่วมกันประชุมหาแนวทางจัดทำแผนเพื่อให้ความช่วยเหลือและพัฒนารายครัวยเรือนและการจัดกิจกรรมจากเครือข่ายภายนอก รวมทั้งการติดตามงานและร่วมแก้ไขปัญหาละเอียดระหว่างปฏิบัติงานร่วมกับผู้นำทางสังคมที่ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ค้นหาความร่วมมือและการสนับสนุนกิจกรรมเพิ่มเติมจากเครือข่ายภายนอกพื้นที่ โดย สนง.พมจ.นครราชสีมา ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร ทักษะการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้างโปรแกรม Family Choice (FC) ซึ่งเป็นเมนูทางเลือกในการพัฒนาครอบครัว เพื่อเข้ามาช่วยเป็นเครื่องมือในการทำงานของผู้นำทางสังคม พร้อมจัดอบรมถ่ายทอดการใช้งานด้านเทคโนโลยีเกี่ยวกับการพัฒนาครอบครัว ทักษะการทำงานกับครอบครัวให้กับเด็ก เยาวชนและผู้นำทางสังคมในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการทำงานของอาสาสมัครและผู้นำชุมชน ซึ่งหลังจาก สนง.พมจ.นครราชสีมา ได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จัดทำโครงการมะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวยสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัยเสร็จสิ้นแล้ว ผลปรากฏว่า ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวดีขึ้น ใกล้ชิดกันมากขึ้น มีเวลาให้กันและมีกิจกรรมร่วมกัน ครอบครัวยผู้ประสบปัญหาทางสังคม จำนวน ๑,๐๑๒ ครอบครัวย มีความสุขมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย ๓๖ คะแนน หรือมากกว่าคนปกติทั่วไป โดยใช้ดัชนีความสุขเป็นเครื่องมือวัด ชุมชนเกิดพื้นที่ปลอดภัยสังคมน้อย และปัญหาทางสังคมลดลง ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนมีจุดเริ่มต้นมาจากการมีหน่วยงานราชการที่เป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาสังคมในพื้นที่ดังกล่าว

๕.๒ การมีส่วนร่วมและความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองของประชาชนในทุกขั้นตอน

จากการที่ สนง.พมจ.นครราชสีมา ได้สำรวจสถานการณ์ทางสังคมในพื้นที่มะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา และพบว่าปัญหาสังคมอันดับแรกพบ คือ ปัญหาครอบครัว และได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งความสำเร็จของ มะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย จะประสบความสำเร็จไม่ได้หากขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองของประชาชนในทุกขั้นตอน โดยหลังหน่วยงานราชการในพื้นที่ได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจสถานการณ์ทางสังคม และได้พบปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ปัญหาครอบครัว ซึ่งส่งผลต่อปัญหาหลาย ๆ ด้าน ๆ ตามมา และได้ชี้แจงกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อขอความร่วมมือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน ปรากฏว่า ประชาชนในพื้นที่ได้ให้ความร่วมมือและมีความกระตือรือร้นอย่างเต็มที่ในการจะพัฒนาตนเอง ไม่ว่าจะเป็น การเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ให้ข้อมูล การเสนอทางเลือกในการพัฒนา และการให้ความร่วมมือในการพัฒนาตนเอง ส่งผลให้หลังกิจกรรมสิ้นสุดลง พบว่า ปัญหาสังคมในพื้นที่มะเกลือเก่าลดลง ประชาชนในพื้นที่หันมาสนใจกัน รักและดูแลกันมากขึ้น ส่งผลต่อการสร้างความอบอุ่นในครอบครัว ลดปัญหาสังคมได้อย่างเห็นได้ชัด ดังตัวอย่าง “ครอบครัวน้องนัท” ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมและมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองในทุกขั้นตอน จากครอบครัวที่มีปัญหา คือ บิดาหาเลี้ยงครอบครัวคนเดียว ด้วยอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความเครียด กดดันด้วยภาระหนี้สินและสภาพความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่ได้ไม่เพียงพอ จึงเกิดการทะเลาะวิวาท ขัดแย้งกับภรรยาและลูกบ่อยครั้ง ด้านมารดา มีอาการเจ็บป่วยโรคเลือด ทำงานไม่ได้ แต่พูดบ่อย บ่นบ่อยส่งผลต่อบุตร คือ น้องนัท มีความเครียด มีความกดดัน ส่งผลกระทบต่อการเรียนอย่างมาก จากปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดความเหินห่างทางความรู้สึกของคนในครอบครัว ขาดความเชื่อมั่นและไว้วางใจกัน และเริ่มคุยกันน้อยลง หลังจากครอบครัวน้องนัทได้เข้าร่วมโครงการ มะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย โดยสมาชิกเข้าอบรมค่ายครอบครัวและเข้ากิจกรรมพัฒนารายครอบครัวกับ CMA ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม กลุ่มกล้าดี สภาเด็กและเยาวชน เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาทักษะการร้องเพลงและเข้าร่วมเดินสายประกวดโดยพ่อแม่เข้าร่วมกิจกรรมด้วย หลังจากนั้น ครอบครัวน้องนัทดีขึ้นโดยลำดับ กล่าวคือ น้องนัทเข้ารับราชการเป็นทหารดุริยางค์ กองทัพบก และเป็นศิลปินสังกัดค่ายแกรมมี่โกลด์ บิดา มารดา ย้ายไปอยู่กับน้องนัทที่บ้านพักสวัสดิการทหาร โดยบิดาทำอาชีพช่างรับจ้างในชุมชนแฟลตทหารเมืองทองธานี ครอบครัวมีรายได้รวมกันโดยประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน สร้างบ้านหลังใหม่ที่มั่นคงให้ครอบครัวด้วยรายได้จากการเป็นศิลปิน ครอบครัวเข้าใจบทบาทของตนเอง และเข้าใจกันมากขึ้น หนุนเสริมซึ่งกันและกัน เป็นครอบครัวอบอุ่น ดัชนีความสุขครอบครัวนี้โดยเฉลี่ยก่อนพัฒนา ๒๗ หลังพัฒนา ๕๓ ซึ่งครอบครัวน้องนัทถือเป็นตัวอย่างความสำเร็จของการเข้ามามีส่วนร่วมและมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองของคนในพื้นที่ทุกขั้นตอนตามโครงการ มะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย ถือเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่นและสังคมอื่นในด้านการมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จในชีวิตได้อย่างดีเยี่ยม

๕.๓ การขับเคลื่อนให้ผู้นำทางสังคมทุกช่วงวัย เข้าไปทำงานกับครอบครัวเป้าหมาย

การขับเคลื่อนให้ผู้นำทางสังคมทุกช่วงวัย เข้าไปทำงานกับครอบครัวเป้าหมาย เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำทางสังคมในพื้นที่ที่มีความคุ้นเคยกับครอบครัวเป้าหมายเป็นอย่างดีได้ใช้ความคุ้นเคยของความเป็นคนพื้นที่เข้าไป พูดคุย เจรจา ให้ข้อเสนอแนะ รับฟังและหาแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน เนื่องจากปัญหาภายในครอบครัวเมื่อเกิดขึ้นแล้ว มักจะหาคนกลางไกลเกลี่ยให้ปัญหาจบลงได้ยาก โดยเฉพาะครอบครัวที่มีคนหลากหลายวัยอยู่ร่วมกัน เมื่อไม่สามารถไกลเกลี่ยหรือพูดคุยกันได้ ปัญหาภายในครอบครัวจึงไม่ได้รับการแก้ไขและเกิดปัญหาความไม่เข้าใจกันตามมาส่งผลต่อปัญหาอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง ดังนั้น การขับเคลื่อนให้ผู้นำทางสังคมทุกช่วงวัย เข้าไปทำงานกับครอบครัวเป้าหมาย จึงเป็นทางออกที่จะช่วยแก้ปัญหาครอบครัวในพื้นที่ได้ เนื่องจากผู้นำทางสังคมในทุกช่วงวัย จะมีความคุ้นเคยกับผู้คนในพื้นที่เป็นอย่างดี สามารถเป็นคนกลางในการเจรจา ไกลเกลี่ย พูดคุย และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครอบครัวที่กำลังประสบปัญหา ระหว่างคนในครอบครัวให้สามารถหันหน้าเข้าหากัน พูดคุยกันเพื่อปรับความเข้าใจกันให้เข้าใจกันมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ทางออกในการแก้ปัญหาาร่วมกันภายในครอบครัวในโอกาสต่อไป ซึ่งโครงการมะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย มีการสนับสนุนให้ผู้นำทางสังคมทุกช่วงวัยนำเม็ดเงินกิจกรรมทางเลือกในการพัฒนาครอบครัว ไปทำงานกับครอบครัวเป้าหมาย เพื่อลดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนในครอบครัวไปในทางที่ดีขึ้น จนสามารถกลายเป็นผู้มีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมทางสังคมสร้างประโยชน์ในชุมชนและพื้นที่ของตนเอง ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวดีขึ้น ใกล้ชิดกันมากขึ้น มีเวลาให้กันและมีกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลให้ครอบครัวผู้ประสบปัญหาทั้ง ๑,๐๑๒ ครอบครัว มีความสุขมากขึ้นซึ่งจะช่วยลดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนในครอบครัวไปในทางที่ดี จนสามารถเป็นผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่ของตนเองได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ

๕.๔ การมีผู้นำทางสังคม และกลุ่มคนทำงานทางสังคมในพื้นที่ที่หลากหลาย

ความสำเร็จของการดำเนินโครงการมะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย นอกจากจะได้รับการขับเคลื่อนจากภาคส่วนราชการในการช่วยขับเคลื่อนงานในพื้นที่ให้ประสบผลสำเร็จแล้ว การมีผู้นำทางสังคม และกลุ่มคนทำงานทางสังคมในพื้นที่ที่หลากหลาย ถือเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญอีกด้านที่เข้ามาหนุนเสริมให้การแก้ปัญหาในพื้นที่ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งการสร้างผู้นำทางสังคม และกลุ่มคนทำงานทางสังคมในพื้นที่ที่หลากหลายริเริ่มโดยการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มคนทำงานและกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมมีทั้งประชาชน อาสาสมัครองค์กรสาธารณประโยชน์ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งรูปแบบทางการที่จัดตั้งโดยภาครัฐ คือ คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัว สภาเด็กและเยาวชน กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มพัฒนาสตรี ขับเคลื่อนการพัฒนาครอบครัวในตำบลมะเกลือเก่า และรูปแบบไม่เป็นทางการที่ประชาชนจัดตั้งกันขึ้นมา คือ ศูนย์เรียนรู้บ้านครูไผ่ กลุ่มเยาวชนกล้าดี กลุ่มอาสาयाใจ กลุ่มพี่สอนน้อง โดยร่วมกันขับเคลื่อนงานผ่านวิสัยทัศน์ “ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย” ในรูปแบบ “น้ำตื้นตื้นน้ำเสีย” โดยการลงไปทำงานกับครอบครัวผู้ประสบปัญหารายครอบครัว และส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาครอบครัวรายกลุ่ม โดยผู้นำทางสังคม และกลุ่มคนทำงานทางสังคมในพื้นที่ที่หลากหลายเหล่านี้จะมีการวางแผนร่วมกัน มอบหมายบทบาทการทำงาน และระดมทรัพยากรร่วมกับประชาชนและเครือข่าย ได้แก่ การขอใช้งบประมาณของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา หน่วยงาน พม. อบต.มะเกลือเก่า และเครือข่ายภายนอก ข้อมูล อพม. และผู้นำทางสังคมในพื้นที่เป็นศูนย์รวมข้อมูลผู้ประสบปัญหาและศูนย์รวมข้อมูลการพัฒนาและจัดกิจกรรม ยานพาหนะและอุปกรณ์ มีหน่วยงาน พม. อบต.มะเกลือเก่า และหน่วยงานราชการ

ในพื้นที่ เป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ อาคารสถานที่จัดกิจกรรม ห้องสมุดมีชีวิตสำหรับเรียนรู้ ค้นคว้าข้อมูลในเอกสาร และอินเทอร์เน็ต และเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนถ่ายทอดข้อมูล บุคลากรและผู้ปฏิบัติงาน ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา หน่วยงาน พม. หน่วยงานในพื้นที่ทุกภาคส่วน อาสาสมัคร ผู้นำ และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งผลจากความร่วมแรงร่วมใจกันของผู้นำทางสังคม และกลุ่มคนทำงานทางสังคมในพื้นที่ที่หลากหลายส่งผลให้การแก้ปัญหาครอบคลุมในพื้นที่มะเกลือเก่า ประสบความสำเร็จอย่างเห็นได้ชัด ภายใต้โครงการ มะเกลือเก่าโมเดล ครอบคลุมสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย ถือเป็นแบบอย่างให้กับพื้นที่อื่นในด้านความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันระหว่างผู้นำทางสังคมและกลุ่มคนทำงานทางสังคมในพื้นที่ที่หลากหลายที่มีการร่วมแรงร่วมใจและมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ร่วมมือกันแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นให้หมดไปจากพื้นที่ภายใต้ความร่วมมือระหว่างผู้นำทางสังคม และกลุ่มคนทำงานทางสังคมในพื้นที่ที่หลากหลาย โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ ร่วมกันแก้ปัญหาสังคมโดยเฉพาะปัญหาครอบคลุมหมดไปและทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

๕.๕ อปท. มีความเข้มแข็ง บรรจุแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตไว้เป็นแผนหลักของ อปท. อย่างชัดเจน

สิ่งสำคัญที่จะทำให้การแก้ไขปัญหาสังคมในพื้นที่ประสบความสำเร็จได้นั้น นอกจากหน่วยงานราชการในพื้นที่จะร่วมแรงร่วมใจและให้ความร่วมมือกันแก้ปัญหาสังคมให้หมดไปได้นั้น ในพื้นที่ดำเนินการควรมีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาสังคมในพื้นที่อย่างจริงจัง ด้วยการวางแผนในการแก้ปัญหาสังคมอย่างยั่งยืน ซึ่งการวางแผนแก้ปัญหาสังคมในพื้นที่หากได้รับการแก้ปัญหาอย่างจริงจังย่อมเป็นเรื่องที่ดี โดยเฉพาะหากมีหน่วยงานในพื้นที่ให้ความสนใจบรรจุแผนพัฒนาสังคมไว้ในแผนการดำเนินงานของหน่วยงานราชการนั้น ๆ จะส่งผลให้ปัญหาสังคมได้รับการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ดังเช่น กรณีมะเกลือเก่าโมเดล ครอบคลุมสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย อปท. ในพื้นที่มีความเข้มแข็งได้บรรจุแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตไว้เป็นแผนหลักของ อปท. อย่างชัดเจน ส่งผลให้ในพื้นที่ของ อปท. มะเกลือเก่า ปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ จะได้รับความสนใจ เป็นประเด็นปัญหาทางสังคมที่จะต้องได้รับการแก้ไข หากในพื้นที่มะเกลือเก่าพบปัญหาทางสังคมเกิดขึ้น ซึ่งหลังจากมะเกลือเก่าโมเดล ครอบคลุมสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย ได้รับการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง หลังจากนั้นได้มีการขยายผลการดำเนินงาน “มะเกลือเก่าโมเดลฯ” ไปยังทุก อปท. ของจังหวัดนครราชสีมา ผ่านกลไกศูนย์พัฒนาครอบครัวตำบลส่งผลให้ อปท. ในพื้นที่ได้บรรจุแผนงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตไว้เป็นแผนหลักของ อปท. อย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับหน่วยงานอื่นนำไปเป็นแบบอย่างในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตนเองต่อไป

๕.๖ การถอดบทเรียนความสำเร็จของผลงาน

โครงการที่มีการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว หากมีการถอดบทเรียนความสำเร็จของผลงาน ย่อมเรียกได้ว่าผลงานเรื่องนั้นเป็นผลงานที่สมบูรณ์ เนื่องจากการถอดบทเรียนความสำเร็จของผลงาน เป็นการประเมินผลได้ ผลเสีย และผลกระทบ ตลอดจนการนำไปเป็นตัวอย่างในจัดทำโครงการอื่น ๆ เพื่อให้ผลงานอื่นมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับมากขึ้น ดังกรณีผลงานมะเกลือเก่าโมเดล ครอบคลุมสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย ที่ได้มีการถอดบทเรียนของผลงานโดย สนง.พมจ. นครราชสีมา ได้มีการถอดบทเรียนความสำเร็จของผลงาน โดยเริ่มจากลงพื้นที่ประชุมติดตามงาน แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าระหว่างปฏิบัติงานร่วมกับผู้นำทางสังคมที่ขับเคลื่อนงานในพื้นที่เป็นประจำทุกเดือน มีการถ่ายทอดทักษะการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการรายกรณีและการพัฒนาครอบครัวรายครัวเรือน กระตุ้นศักยภาพการปฏิบัติงานอย่าง

ต่อเนื่องให้แก่ผู้นำทางสังคม อาสาสมัคร ประชาชน อพม.ทุกตำบลมีการประเมินผลการดำเนินงาน หลังเสร็จสิ้นโครงการ โดยระบุสถิติหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลังจัดทำโครงการว่าผลการดำเนินงานและผลลัพธ์ ส่งผลดีต่อประชาชนในพื้นที่อย่างไร จากนั้นได้มีการจัดประชุมถอดบทเรียนการทำงานปีละ ๑ ครั้ง โดยเชิญ เครือข่ายที่ร่วมดำเนินงานและตัวแทนผู้ประสบปัญหาทางสังคมมาร่วมถอดบทเรียนทำให้เกิดคู่มือแนวทาง ในการดำเนินงานพัฒนาครอบครัวเพื่อลดปัญหาสังคมในรูปแบบ “น้ำดีลดน้ำเสีย” รวมทั้ง จัดเวทีคืนข้อมูลเพื่อ นำเสนอผลสำเร็จของการขับเคลื่อนงานและเห็นผลสำเร็จของงานร่วมกัน ปีละ ๑ ครั้ง จากการ ถอดบทเรียนดังกล่าว ส่งผลให้มีหน่วยงานราชการหลายหน่วยงานได้นำผลงานหลังการถอดบทเรียนไปใช้ ประโยชน์อย่างกว้างขวาง เช่น อบต.มะเกลือเก่า ได้นำผลงานมะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกัน ทุกช่วงวัย ไปเผยแพร่ข้อมูลการขับเคลื่อนงานผ่านวารสาร “มะเกลือเก่าเมืองน่าอยู่” และการประชุมกรรมการ จังหวัดประจำเดือน รวมทั้งการจัดทำคู่มือ “มะเกลือเก่าโมเดลฯ” ในรูปแบบ E-Book ในเว็บไซต์ ของ อพท.เพื่อถ่ายทอดให้กับหน่วยงานที่สนใจ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๔ (สนง.สสว.๔) ได้นำ ผลงานทางวิชาการถอดบทเรียนมะเกลือเก่าโมเดล ไปแลกเปลี่ยนเป็นแนวทางขยายผลการทำงานในเขตพื้นที่ รับผิดชอบกลุ่ม “นครชัยบุรินทร์ศรีโสธร” ได้แก่ ชัยภูมิ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และยโสธร เป็นต้น ซึ่งการถอดบทเรียนความสำเร็จของมะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย สามารถ เป็นแบบอย่างให้กับหน่วยงานอื่นได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเมื่อมีการถอดบทเรียนความสำเร็จของผลงาน เสร็จสิ้นแล้ว หน่วยงานที่จัดทำผลงานได้ทราบถึงผลสำเร็จของผลงานว่าผลงานที่จัดทำประสบความสำเร็จ และได้มีการนำไปใช้ประโยชน์มากขึ้นน้อยเพียงใด ซึ่งกรณีผลงานมะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกัน ทุกช่วงวัย จะเห็นได้ว่ามีหลายหน่วยงานนำผลงานที่ผ่านการถอดบทเรียนความสำเร็จนำไปใช้ประโยชน์ อย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความสำเร็จของผลงานหลังมีการถอดบทเรียนความสำเร็จของผลงานว่า เป็นผลงานที่มีคุณภาพและได้รับการยอมรับจากหลาย ๆ หน่วยงานโดยการนำผลงานดังกล่าวไปเผยแพร่ผ่าน ช่องทางในรูปแบบต่าง ๆ

“มะเกลือเก่าโมเดล ครอบครัวสุขสันต์ดูแลกันทุกช่วงวัย”

How to นำไปปรับใช้กับหน่วยงานอื่น

1. กลไกความร่วมมือ

- หน่วยงานหลัก (พมจ.) ประสาน อปท. + ผู้นำชุมชน + เครือข่าย
- วงจรการทำงาน : คัดกรอง → ลงพื้นที่ → วางแผน → ติดตามผล

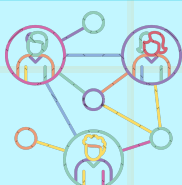
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน

- ประชาชนร่วมคิด-ร่วมทำ-พัฒนาตนเอง
- ตัวอย่าง “ครอบครัวน้องนัท” จากเปราะบาง → มั่นคง

3. ผู้นำทางสังคมทุกช่วงวัย

- ทำหน้าที่ คนกลาง ไกล่เกลี่ย & ให้คำปรึกษาครอบครัว
- ใช้กิจกรรมทางเลือกในการพัฒนาครอบครัวเป็นเครื่องมือ

4. เครือข่ายที่หลากหลาย

- ภาคประชาชน-อาสาสมัคร-เยาวชน-องค์กรสาธารณประโยชน์
- ทำงานทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ และ ไม่เป็นทางการ

5. อปท. เข้มแข็ง

- บรรลุแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตไว้ใน แผนหลัก อปท.
- ทำให้การแก้ปัญหาสังคมต่อเนื่องและยั่งยืน

6. การถอดบทเรียน

- ประเมิน-ถอดบทเรียนทุกปี → คู่มือ “มะเกลือเก่าโมเดลฯ”
- เผยแพร่การขับเคลื่อนงานผ่านวารสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขยายผลไปยังพื้นที่อื่น

ชื่อผลงาน / หน่วยงานที่รับรางวัล

- ผลงานที่ได้รับรางวัล : โครงการ พม. NEXT STEP คนเมืองร้อยเอ็ด ใจเกินร้อย
- เจ้าของผลงาน : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร้อยเอ็ด (พมจ. ร้อยเอ็ด)
- ประเภท : สมฤทธิผลประชาชนมีส่วนร่วม ระดับของรางวัล : ดี
- ปีที่ได้รับรางวัล : ๒๕๖๗

เค้าโครงการถอดบทเรียน

๑. สภาพปัญหา/ สถานการณ์ (Pain Point)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีภารกิจในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง ยึดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่กับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ ได้ดำเนินนโยบายด้านสวัสดิการในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางอย่างครอบคลุม ซึ่งในเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด ๒๐ ปี ได้มีการกำหนดทิศทางเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดบนฐานความยั่งยืน และมุ่งเสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสังคมในทุกมิติ จังหวัดร้อยเอ็ดมีประชากร ๑,๒๙๑,๑๓๑ คน จากฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางใน TPMAF พบว่ามีประชากรกลุ่มเปราะบางมากกว่า ๗๙,๗๒๘ครัวเรือนในจังหวัดร้อยเอ็ด อัตราการเกิดลดลง ผู้สูงอายุมากขึ้น ว่างงานลดลง โดยในปี ๒๕๖๓ ร้อยเอ็ดได้เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงร้อยละ ๕๐ ผนวกกับอัตราความยากจนอยู่ในระดับสูงเป็นอันดับที่ ๑๑ ของภาคอีสาน สะท้อนถึงปัญหาการดำรงชีวิตของกลุ่มเปราะบาง ส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณที่มีข้อจำกัด ด้วยปัญหาดังกล่าว หน่วยงานจึงร่วมกับเครือข่ายระดับพื้นที่ในการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง ขยายผลสู่การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมทุกมิติ ให้กลุ่มเปราะบางพึ่งพาตนเองได้ โดยการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมทุกมิติร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกระดับในการทำงานเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง รายครัวเรือนเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ สนง.พมจ.ร้อยเอ็ด ได้ศึกษาปัญหาครัวเรือนร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง ซึ่งได้กำหนดประเด็นการยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางเป็น Pain point ในการดำเนินโครงการขยายผลสู่การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม พร้อมผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติ จนนำมาสู่การกำหนดรูปแบบการทำงาน ดังนี้

๑. การสร้างกลไกทุกระดับ และการกำหนดเป้าหมายร่วมกันทุกภาคส่วน
๒. การใช้ฐานข้อมูล MSO Logbook ที่สามารถระบุปัญหาได้ เพื่อจัดทำแผนร่วมกันกับชุมชน
๓. การขยายผลสู่การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม สร้างชุมชนเข้มแข็ง และกำหนดพื้นที่ต้นแบบ
๔. จัดทำแผนภายใต้แนวคิด “ทำเอง ทำร่วม ทำให้”
๕. ขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วม/บูรณาการทุกภาคส่วน
๖. ประเมินผลการดำเนินงาน/ถอดบทเรียน

๒. แนวทางการแก้ปัญหา (Solutions)

จากข้อมูลครัวเรือนปัญหาซับซ้อนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สนง.พมจ.ร้อยเอ็ด จึงได้ดำเนินการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพชีวิตฯ ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ระยะที่ ๑ ทีม One Home ได้ร่วมตรวจสอบข้อมูล พบว่า ปัญหาของกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ ได้แก่ ปัญหาด้านรายได้ ที่อยู่อาศัย และครัวเรือนมีบุคคลพึ่งพิง เช่น เด็กเล็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และเป็นครัวเรือนที่ต้องได้รับการช่วยเหลือเร่งด่วน ระดับ ๑ – ๓ จำนวน ๙,๐๘๓ ครัวเรือน แบ่งเป็นครัวเรือนระดับ ๑ จำนวน ๒,๖๗๘ ครัวเรือน ระดับ ๒ จำนวน ๕,๐๔๐ ครัวเรือน และระดับ ๓ จำนวน ๑,๓๖๕ ครัวเรือน

ระยะที่ ๒ เป็นการขยายผลสู่การสร้างความเข้มแข็งในระดับหมู่บ้าน ภายใต้ “โครงการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)” จังหวัดร้อยเอ็ด มีกลุ่มเป้าหมาย คือ ครัวเรือนในพื้นที่ ๒๐ หมู่บ้าน ๒๐ อำเภอ จำนวน ๒,๑๓๑ ครัวเรือน และจากการสำรวจข้อมูล พบว่า มีครัวเรือนเปราะบางที่มีสภาพปัญหา จำแนก ๕ มิติ รวมจำนวน ๑,๒๑๓ ครัวเรือน แยกรายมิติ ดังนี้

๑. มิติสุขภาพ ๑๒๒ ครัวเรือน
๒. มิติความเป็นอยู่ ๑๙๕ ครัวเรือน
๓. มิติการศึกษา ๒๖ ครัวเรือน
๔. มิติรายได้ ๘๖๖ ครัวเรือน
๕. มิติการเข้าถึงบริการภาครัฐ ๔ ครัวเรือน

ในการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางสู่การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มีการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จังหวัดร้อยเอ็ด และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาทางสังคมจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นกลไกในการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานรัฐ และประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ อีกทั้งกำหนดให้การพัฒนาคอนทราคท์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ เป็นเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดในระยะ ๒๐ ปี และถ่ายทอดสู่ระดับหน่วยงานด้านสังคมในพื้นที่จังหวัด ผ่านกลไกคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดสู่การดำเนินงานระดับพื้นที่ โดยการกำหนดแผนงาน/โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมทุกกระบวนการ ภายใต้แนวคิด “การร่วมคิดและวางแผน การร่วมทำการร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมติดตามประเมินผล” ดังนี้

๑) การร่วมคิดและวางแผน โดยการกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วนของปัญหา ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน/โครงการในพื้นที่ โดยบูรณาการทรัพยากรร่วมกัน พร้อมทั้งดำเนินการจัดเก็บข้อมูลครัวเรือนและข้อมูลระดับหมู่บ้าน โดยผู้นำชุมชน เพื่อนำไปบันทึกในระบบ MSO Logbook และส่งคืนข้อมูลให้ชุมชน และวิเคราะห์ข้อมูลร่วมจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๒) การร่วมทำ โดยการขับเคลื่อนงานตามแผน ผ่านกลไกของคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ และการร่วมลงนามข้อตกลง (MOU) เพื่อประกาศเจตนารมณ์ร่วมกัน ซึ่งเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ศาสนา สถาบันการศึกษา คณะกรรมการหมู่บ้าน และอาสาสมัครในพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการการระดมทรัพยากรต่างๆ เช่น ด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน

/๓) การร่วมรับ ...

๓) การร่วมรับผลประโยชน์ เป็นการบรรลุผลสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายและการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ โดยทุกภาคส่วนที่ร่วมดำเนินการได้รับผลประโยชน์จากการขับเคลื่อนงานร่วมกัน

๔) การร่วมติดตามประเมินผล โดยการกำหนดตัวชี้วัดการประเมินร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการสะท้อนความสำเร็จ เพื่อนำมาวัดผลและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน เพื่อถอดบทเรียนการดำเนินงานในระยะต่อไป รวมทั้งรับรู้ถึงความเป็นไปในกิจกรรมสาธารณะต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นเพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดำเนินการสร้างการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางสู่การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ดังนี้

๑.การให้ข้อมูล (Inform) มีการจัดเก็บ/รวบรวมข้อมูลครัวเรือน บริบท/สภาพปัญหาชุมชน จากคณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน เพื่อนำไปบันทึกในระบบ MSO Logbook และส่งคืนข้อมูลให้กับชุมชนเพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลจัดทำแผน ดังนี้

๑. ข้อมูลจากชุมชน
๒. นำเข้าระบบ MSO Logbook
๓. วิเคราะห์ข้อมูล
๔. แผนพัฒนาชุมชน
๕. จัดทำแผนพัฒนาครัวเรือน
๖. ส่งคืนข้อมูล

๒. การให้คำปรึกษาหารือ (Consult) ผ่านจัดเวทีประชาคมแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน การลงพื้นที่ การประชุมคณะกรรมการ/ คณะอนุกรรมการฯ รวมทั้งการให้บริการข้อมูล องค์กรความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ของหน่วยงาน (<https://roiet.m-society.go.th/>) Line OA และเพจ Facebook ของหน่วยงาน

๓. การเข้ามามีบทบาท (Involve) สนง.พมจ. ร้อยเอ็ด มีการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทุกระดับ ในบทบาทของการเป็นผู้เฝ้าระวังทางสังคม/ค้นหาและช่วยเหลือในระดับพื้นที่ รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลเพื่อทำฐานข้อมูลผ่านระบบ MSO Logbook ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต และติดตามประเมินผล โดยหน่วยงานได้เปลี่ยนรูปแบบการทำงานจากการสงเคราะห์ การช่วยเหลือเฉพาะด้านสู่การทำงานเชิงพัฒนาแบบองค์รวม ซึ่งส่งผลให้มีเครือข่ายเข้าช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางได้มากขึ้น ทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการปัญหาในพื้นที่ด้วยตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้

๔. ระดับความร่วมมือ (Collaborate) สนง.พมจ. ร้อยเอ็ด มีการสร้างความร่วมมือทุกระดับ ได้แก่

๔.๑ ระดับจังหวัด โดยการร่วมกำหนดนโยบายผ่านกลไกการเป็นคณะกรรมการ/เลขานุการ เช่น ๔.๑.๑ คณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จังหวัดร้อยเอ็ด คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม (Society) ตามคำสั่งจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ ๔๗๘/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

๔.๑.๒ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านสังคม (Society) ตามคำสั่งจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ ๓๑๘๗/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๖

๔.๑.๓ คณะทำงานขับเคลื่อนการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ (CSR) จังหวัดร้อยเอ็ด ตามคำสั่งจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ ๑๒๕๕/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖

๔.๒ ระดับพื้นที่/ชุมชน โดยการร่วมขับเคลื่อนงานแผนงาน/โครงการบูรณาการในพื้นที่ผ่านกลไก อำเภอ คณะกรรมการอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับอำเภอ (อพม.อำเภอ) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะทำงานหมู่บ้าน โดยมีคณะอนุกรรมการพัฒนาด้านสังคม (Society) จำนวน ๔ ทีม เป็นหน่วยประสานดำเนินการ

๔. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Success Factors)

๔.๑ สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ดให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาสังคมทุกมิติ และบูรณาการการทำงานเพื่อกำหนดแผนงานตามกรอบแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

๔.๒ พมจ.ร้อยเอ็ด มีบทบาทในการขับเคลื่อนการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับภาคีด้านสังคม ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายด้านสังคมทุกหน่วยร่วมขับเคลื่อนงานการแก้ไขปัญหาสังคมทุกมิติ

๔.๓ พม.มีฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ที่สามารถนำไปวางแผนการพัฒนาเพื่อเสริมความเข้มแข็งของพื้นที่ในทุกมิติ

๔.๔ ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนมีกลไกทุกระดับ ครอบคลุมทุกพื้นที่ ช่วยหนุนเสริมการทำงาน

ผลผลิต

๑. การมีฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ ที่สามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนการพัฒนาในมิติต่าง ๆ เพื่อเสริมความเข้มแข็งของพื้นที่

๒. การจัดตั้งกองทุนเพื่อการใช้ CSR วัดสาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเปิดรับบริจาคช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ผู้ด้อยโอกาส และดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม

๓. ยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง ใน ๕ มิติ ดังนี้

๓.๑ มิติด้านสุขภาพ โดยการให้คำปรึกษาการดูแลสุขภาพ ผู้ป่วยเรื้อรัง คนพิการ ผู้สูงอายุ และการดูแลตนเองตามวัย จำนวน ๑,๗๘๔ ครั้ง/เดือน

๓.๒ มิติด้านความเป็นอยู่ โดยการปรับปรุงที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้มีรายได้น้อยให้ถูกสุขลักษณะ จำนวน ๑,๔๙๓ ครั้ง/เดือน

๓.๓ มิติด้านการศึกษา จำนวน ๘๘ ครั้ง/เดือน โดยการช่วยเหลือนักเรียน ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์/เด็กในครอบครัวยากจนให้เข้าถึงทุนการศึกษา

๓.๔ มิติรายได้ โดยการแนะนำแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพตามกลุ่มเป้าหมาย และการช่วยเหลือด้านเงินสงเคราะห์เร่งด่วน จำนวน ๑๓,๙๗๙ ครั้ง/เดือน

๓.๕ มิติการเข้าถึงบริการรัฐ จำนวน ๗ ครั้ง/เดือน โดยการแนะนำสิทธิและสวัสดิการของภาครัฐ ประสานการลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ตามภารกิจกระทรวง พม.

๔. การจัดตั้งกองทุนเพื่อการใช้ CSR วัดสาเกตนคร จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเปิดรับบริจาคช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ผู้ด้อยโอกาส และดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม

๕. มีหมู่บ้านพัฒนายั่งยืน ๒๐ แห่งและเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมได้กำหนดแผนการดำเนินงานในระยะ ๓ ปี (๒๕๖๖ – ๒๕๖๘) พร้อมทั้งการบรรจุโครงการในแผนพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ดในระยะต่อไป

๖. มีแกนนำชุมชนเข้มแข็งที่เป็นกลไกเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและชุมชนเพิ่มขึ้น จำนวน ๑๐๐ คน (๒๐ หมู่บ้าน ๆ ละ ๕ คน)
๗. มีหน่วยงานทางศาสนา (วัด) เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมพัฒนาในระดับพื้นที่เพิ่มขึ้น

ผลลัพธ์

๑. กลุ่มเป้าหมาย เด็กและเยาวชน สตรีและครอบครัว ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนมีโอกาสเข้าถึงสิทธิสวัสดิการได้อย่างรวดเร็วตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นตามช่วงวัย จำนวน ๑๗,๓๕๑ ราย
๒. ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมอย่างยั่งยืน ๒๐ ชุมชน
๓. หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ก่อให้เกิดการประสานความร่วมมืออย่างเข้มแข็ง
๔. คริวเรือนเปราะบางที่ได้รับความช่วยเหลือมีคุณภาพชีวิตเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึงเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำ สอดคล้องและเป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (เป้าหมายที่ ๑๑ ขจัดความยากจนและเป้าหมายที่ ๑๐ ลดความไม่เสมอภาค)
๕. จำนวนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร้อยเอ็ดเพิ่มขึ้น จำนวน ๑๑,๖๘๕ คน
๖. การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจจังหวัดร้อยเอ็ด (CSR จังหวัดร้อยเอ็ด) โดยสำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับรางวัล สาธารณภาพประจำปี ๒๕๖๖ ประเภทหน่วยงานระดับภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเชิดชูและให้กำลังใจในหน่วยงานภาครัฐ ที่ปรับปรุงกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ ลดอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจอย่างเห็นผลเป็นรูปธรรม โดยมีผลงานโดดเด่นในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางทางสังคมในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด มิติความเป็นอยู่/ การพัฒนาที่อยู่อาศัย

๕. การนำไปปรับใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (How to)

๕.๑ การสร้างกลไกทุกระดับ และการกำหนดเป้าหมายร่วมกันทุกภาคส่วน

ในการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง สู่การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) พมจ. ร้อยเอ็ดมีการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จังหวัดร้อยเอ็ด และคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาทางสังคมจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นกลไกในการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานรัฐ และประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ อีกทั้งกำหนดให้มีการพัฒนาคนทุกช่วงวัยเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ เป็นเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดในระยะ ๒๐ ปี และถ่ายทอดสู่ระดับหน่วยงานด้านสังคมในพื้นที่จังหวัด ผ่านกลไกคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดสู่การดำเนินงานระดับพื้นที่โดยการกำหนดแผนงาน/โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมทุกกระบวนการในการทำงานร่วมกัน

๕.๒ การใช้ฐานข้อมูล MSO Logbook ที่สามารถระบุปัญหาได้ เพื่อจัดทำแผนร่วมกันกับชุมชน

สนง.พมจ. ร้อยเอ็ด ได้มีการนำ MSO Logbook มาใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ทางสังคมในจังหวัดร้อยเอ็ด และนำไปออกแบบโครงการต่างๆ ตามภารกิจของหน่วยงานด้านสังคมเพื่อให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง และเพื่อลดปัญหาความซ้ำซ้อนของภารกิจงานภายใต้โครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งมีการกำหนดแผนการดำเนินงานต่อเนื่องเป็นระยะเวลา ๓ ปี เพื่อต่อยอดแผนการพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด ๒๐ ปี (๒๕๖๖ – ๒๕๘๕)

๕.๓ การขยายผลสู่การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม สร้างชุมชนเข้มแข็ง และกำหนดพื้นที่ต้นแบบ

สนง.พมจ.ร้อยเอ็ด ได้มีการขยายผลการดำเนินงานไปสู่พื้นที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในพื้นที่ ให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือกันภายในชุมชนได้ ซึ่งจะเป็นการลดปริมาณกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ได้อย่างดี ที่สำคัญ พมจ. ร้อยเอ็ด ได้มีการกำหนดพื้นที่ต้นแบบที่มีความเข้มแข็ง ดูแลช่วยเหลือกันได้ และจำนวนกลุ่มเปราะบางลดลง นำมากำหนดเป็นพื้นที่ต้นแบบเพื่อเป็นแบบอย่างให้พื้นที่อื่นนำไปปรับใช้ในการพัฒนาคนในพื้นที่ต่อไป

๕.๔ จัดทำแผนภายใต้แนวคิด “ทำเอง ทำร่วม ทำให้”

การจัดทำแผนถือเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากแผนเป็นเหมือนเส้นทางในการจะพัฒนาหรือกำหนดทิศทางที่ต้องการจะพัฒนาให้ตรงเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ในประเด็นนี้ พมจ. ร้อยเอ็ดได้มีการจัดทำแผนเพื่อพัฒนากลุ่มเปราะบางในพื้นที่เพื่อให้กลุ่มเปราะบางมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ภายใต้แนวคิด “ทำเอง ทำร่วม ทำให้” โดยการส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางในพื้นที่สามารถจะพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ด้วยตนเอง โดย พมจ.ร้อยเอ็ดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะร่วมกันกับกลุ่มเปราะบางและชุมชนร่วมกันทำให้สิ่งที่กลุ่มเปราะบางต้องการประสบผลสำเร็จได้ ภายใต้ความร่วมมือของทุกฝ่ายและเป็นผลงานของทุกคน

๕.๕ การขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วมและการบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน

โครงการ “พม. NEXT STEP คนเมืองร้อยเอ็ด ใจเกินร้อย” เป็นการดำเนินงานที่เน้นการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกลไกในการขับเคลื่อน ซึ่งทำให้เกิดพลังการเปลี่ยนแปลงจากฐานรากอย่างแท้จริง โดยแนวทางการมีส่วนร่วมและการบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนด้วยการจัดเวทีประชาคมและการรับฟังเสียงจากชุมชน มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในแต่ละพื้นที่เพื่อให้คนในพื้นที่ได้สะท้อนปัญหาและความต้องการตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาก็เหมาะสมกับบริบทของตนเองโดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาชนในพื้นที่ร่วมกัน

๕.๖ การประเมินผลการดำเนินงานและการถอดบทเรียน

หลังจากการดำเนินโครงการ พม. NEXT STEP คนเมืองร้อยเอ็ด ใจเกินร้อย เสร็จสิ้นลง พมจ. ร้อยเอ็ด ได้มีการประเมินผลการดำเนินงานและถอดบทเรียนผลการดำเนินโครงการว่าโครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด และโครงการดังกล่าวสามารถให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ได้มากน้อยเพียงใด ตลอดจนสามารถมองเห็นทิศทางในอนาคตว่าจะพัฒนาไปในทิศทางใดเพื่อให้การพัฒนาและให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

โครงการ “พม. NEXT STEP คนเมืองร้อยเอ็ด ใจเกินร้อย”

HOW TO??

การนำไปปรับใช้ในการดำเนินงาน ของหน่วยงานอื่น

สร้างกลไกทุกระดับ และกำหนดเป้าหมายร่วมกับทุกภาคส่วน

สนง. พมจ. ร้อยเอ็ด ได้จัดตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการด้านสังคมจังหวัด เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชนในพื้นที่ ขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางให้มีภูมิคุ้มกันทางสังคม ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนทุกช่วงวัย ลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดระยะ 20 ปี ทั้งนี้ได้ถ่ายทอดสู่ระดับพื้นที่ผ่านแผนงาน/โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน

ใช้ฐานข้อมูล MSO LOGBOOK จัดทำแผนร่วมกับชุมชน

สนง. พมจ. ร้อยเอ็ด ได้นำ MSO Logbook มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ทางสังคม และออกแบบโครงการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน โดยดำเนินงานภายใต้โครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กำหนดเป็นแผนระยะ 3 ปี เพื่อเชื่อมโยงและต่อยอดสู่แผนพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด 20 ปี (พ.ศ. 2566-2585)

ขยายผลสู่การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม สร้างชุมชนเข้มแข็ง และกำหนดพื้นที่ต้นแบบ

สนง. พมจ. ร้อยเอ็ด ได้ขยายผลการดำเนินงานไปยังพื้นที่อื่น ๆ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม เสริมความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้จำนวนกลุ่มเปราะบางลดลง โดยได้กำหนดพื้นที่ต้นแบบที่มีความเข้มแข็งเป็นแบบอย่างให้พื้นที่อื่นนำไปปรับใช้ในการพัฒนาคนในพื้นที่ต่อไป

จัดทำแผนภายใต้แนวคิด “ทำเอง ทำร่วม ทำให้”

สนง. พมจ. ร้อยเอ็ด ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มเปราะบางในพื้นที่ ภายใต้แนวคิด “ทำเอง ทำร่วม ทำให้” โดยมุ่งส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการสนับสนุนและขับเคลื่อน จนนำไปสู่ความสำเร็จที่เป็นผลงานร่วมกันของทุกฝ่าย

ขับเคลื่อนชุมชนแบบมีส่วนร่วม บูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน

โครงการ “พม. NEXT STEP คนเมืองร้อยเอ็ด ใจเกินร้อย” มุ่งพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านการจัดเวทีประชาคมและรับฟังความคิดเห็น เพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการของชุมชน พร้อมกำหนดแนวทางแก้ไขที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ โดยมีทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาร่วมขับเคลื่อน

ประเมินผลการดำเนินงาน และถอดบทเรียน

หลังสิ้นสุดโครงการ “พม. NEXT STEP คนเมืองร้อยเอ็ด ใจเกินร้อย” สนง. พมจ. ร้อยเอ็ด ได้ประเมินผลและถอดบทเรียน เพื่อวัดความสำเร็จและประสิทธิภาพในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง พร้อมกำหนดทิศทางการพัฒนาต่อไปให้สามารถลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนได้อย่างยั่งยืน

ศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ด

043 511 993
043 511 099

สนง.พมจ.ร้อยเอ็ด

<https://roiet.m-society.go.th/>

ที่ปรึกษาคณะผู้จัดทำ

นายอนุกุล ปัดแก้ว

ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ประธานคณะผู้จัดทำ

นายกิตติ อินทรกุล

รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คณะผู้จัดทำ

๑. นางสาวพิมพ์ธิดา แสงจันทร์
๒. นางสาวศรีสัจจา เนียมสุวรรณ
๓. นายชเนศ โกศรี
๔. นางสาวประณามภรณ์ ศิริยอด

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ
นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ

